Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis Nider de ordine predicatorum

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Primu[m] de dilectione dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

Visual Library

populi corrigi. q̄ ocioſe viuere volunt
Primo clerici ⁊ religioſi ocioſi. Se-
cūdo nobiles ocioſi. q̄ eo ꝙ diuitias
nō habēt a p̄deceſſoꝛib⁹ poti⁹ depdā
tur. ⁊ alia mala faciunt ꝙ̄ velint labo
rare. ad quē tamen laboꝛē in tali caſu
tenent. Tertio validi mendicātes va-
rijs mendacijs populum decipiētes.
Quarto vſurarij iudei ⁊ chꝛiſtiani. cū
vtriſq̄ in lege eoꝛum ſit pꝛohibitum.
Quinto chꝛiſtiani cābijs malis ⁊ cō-
tractibus puerſis inſiſtentes. Sexto
incantatrices ⁊ ꝓphetiſſe demonū de
vaticinio eorū elemoſynā recipiētes.
Septimo ciues. reddituati etiā ocio-
ſe viuētes nulli pſunt. non deo cui nō
ſeruiunt. non ꝓximo. quia nō mercā-
tur. nec laboꝛāt. ꝫ alios inficiūt. ſe de-
ſtruunt. ⁊ oīa noua mala interdum
reperiunt. Heu ꝙ̄ multi reperiunt q̄
talē ſtatum deſiderāt habere. ¶ Quo
B adꝫ tertiū p̄ncipale notat magr̄ Hein
ricus de haſſia ſup Geñ. iij. In ſudo-
re vultus tui ⁊c. ꝙ quinq̄ requirunt
ad hoc ꝙ quis rem artificialē faciat vł
naturalē fieri ꝓcuret. Primū ē recta
intentio. que eſt vt ipſe ſuis laboꝛib⁹
neceſſitatē vite acquirat cōpotentem
ſibi ⁊ cōmuni vtilitati deſeruiat. Se-
cundū eſt vt opus ſuum vtiliter ſine
falſitate ⁊ ſophiſticatione faciat. Ter
tium eſt ꝙ certꝭ tēpoꝛibus ab eccleſia
cōſtitutis. hoc eſt in feſtiuitatib⁹ labo
res ſuos intermittāt. vt diuinis plenī
us vacare poſſit. Quartū vt opus ſuū
legaliter ⁊ ſm̄ iuſticiam ciuilem ven-
dat ſine fraude iuxta eius valoꝛē pen-
ſatis oībus ex parte materie opis ⁊ la
ris ⁊ ſtatus cōtinuādi laboꝛātis. Qui
tum eſt ꝙ nō ſint artifices curioſitatū
⁊ vanarū nouitatū inuētoꝛes. in veſti
bus edificijs vt magis lucrent. Vide
de hoc pꝛimo mandato de curioſitate
⁊ ſuperbia.
¶ Sequit̄ quartū preceptū. Capi. I.

PReceptum
quartū capitulum pꝛi
mum. Diliges pꝛoxi-
mū tuum ſicut teipm̄
Notandū ꝙ ſicut ſub A
p̄cepto dilectōnis dei
cōpꝛehendunt tria pcepta p̄me tabu-
le. de q̄bus hactenus dictū eſt. ſic ſub
p̄cepto de diligēdo ꝓximū cōpꝛehen
dunt ſeptē p̄cepta ſecūde tabule. ꝓpt
qḋ xp̄s ait. Matth. xxij. Diliges do-
minū deū tuū ex toto coꝛde tuo. ⁊ ex
tota aīa tua ⁊ ex oī mēte tua. h̄ ē pmū
⁊ maximū mādatū. Scḋm ſile ē huic.
Diliges ꝓximū tuū ſic teipm̄. In his
duob⁹ mādatis vniuerſa lex pendet ⁊
ꝓphe. Idcirco anteq̄ deſcēdam⁹ ad ſe-
ptē p̄cepta reſidua necc̄e ē dicē de p̄ce-
pto dilectōis ꝓximi. Et ponent q̄ttuoꝛ
Pꝛio quō tenemur diligere nos ipos
Scḋo quō tenemur diligere ꝓximos
ſub p̄cepto. Tertio de oꝛdie diligēdi.
Quarto quō ꝓficere debem⁹ in dili-
gēdo ꝓximū ꝓut ē ꝯſiliū. ¶ Quo ad B
pꝛimū tria ponent. Pꝛio qḋ ſit dilige
re ſe. Scḋo q̄ reqrunt ad bn̄ diligē ſe
Tertio cur nō ē ſpāle mādatū de dili-
gēdo ſe vel ſaltē nō tā exacte poſitū.
ſic alia mandata. ¶ Circa ad pꝛimū
notādū ſm̄ Tho. li. ō pfectiōe ſpūalis
vite ca. xiij. ꝙ diligē ſe ē ſibi bonū vel-
le. Sꝫ q̄ vł q̄ ſunt ſibi bona. Rn̄det ꝙ
q̄nq̄. Pꝛio maximū bonū ē felicitas
tua. ſ. deus imediate in pr̄ia tibi vniē-
dus. Scḋo v̄tutes ⁊ vitatio vicioꝝ. q̄ꝛ
ſine his null⁹ b̄tificat̄. Tertio ſcie aliq̄
les. q̄ꝛ ſine his neſciret̄ quō v̄tutes eſ-
ſent acq̄rēde. ⁊ vitāda vicia. Quarto
bona coꝛpis vt foꝛtitudo. ſenſuū viua
citas. pulcritudo. ſanitas ⁊c. Quinto
bona exterioꝛa vt fama. ⁊ poſſeſſiōes. ac
pecunie. Pꝛia tria deſuiūt p̄ncipalit̄
anie. duo reſidua coꝛpi. Pꝛima tria
interioꝛi homini. Alia duo exterioꝛi

homini. Sed quereres que ꝺ qͥnqȝ
bonis diligendo dicit̃ q̇s ſe diligere.
Rñdet phs.ix.ethi.vbi q̃rit q̇s eſt phi
lant⁹.id ẽ.amator ſui.ꝙ q̇ diligit ꝑtez
ꝓncipalẽ ſui.id ẽ.aiam ꝛ ei⁹bona ꝓn-
cipaliter.talis dicit̃ philantus ꝛ virtu-
oſus. Qui ꝟo diligit ꝓncipalr̃ ꝑtẽ ſui
min⁹ ꝓncipalẽ.videlȝ corp⁹ ꝛ ei⁹bona
nõ eſt philant⁹.q꞉ a maiori fit denoia
tio. Huic ↄcordat dictũ pſ̃. Qui dili
git iniq̃tatẽ odit aiam ſuã. Et xp̄s ait.
Qui odit aiam ſuã.id ẽ.aialẽ ꝛ ſenſua
lẽ vitã.hoc ẽ corpis delitias. in vitam
eternã cuſtodit eã. Ex q̇ pȝ. ꝙ pctõres
P ſe ñ diligũt ȝ odiũt. Notũ ad ſcõm
ex q̇ q̇s ſe diligendo põt ſe male dili-
gere vt ꝓncipalit̃ corꝑalia diligẽdo. ꝛ
etiã bñ ſe diligere.iõ neceſſe ẽ ſcire q̃lis
debeat eſſe dilectio ſui vt bona ſit ſꝫm
quã etiã neceſſe erit ꝓximũ dilig̃. ve
lut ſꝫm quoddaȝ exẽplar.hoc tradidit
Tho. vbi ꝓus dicẽs.ꝙ ad ſui licitã di
lectionẽ q̃tuor requirunt̃. Pͥo vt di
lectio ſui ſit verax. Scðo recta. Tertõ
ſancta.ꝛ q̃rto efficax. Primo vere ſe
amat q̇ ſibi bonũ aliq̇ꝺ de q̇nqȝ ꝑnoia
tis vult.ꝛ nõ vult ſibi q̇nqȝ oppoſita
ꝑfatis q̇nqȝ bonis.dilectio em̃ in duo
tẽdit.in eũ cui aliq̇s bonũ vult.vt i te
ſi te diligis.ꝛ in bonũ q̇ꝺ optas tibi.ȝ
illõ abuſiue diligere dicimur. Diligẽ
do em̃ piſcẽ non ei ȝ tibi vis bonũ.q꞉
piſcis deſtruet̃ quẽ comedis.ȝ tu for
tificaberis.ſic de pullis.ſic de vino.et
de alijs ſilib⁹ q̇ in vſũ nr̃m trãſeũt.ȝ il
la ↄditio diligẽdi ſe.nõ ſufficit ad bo-
nã dilectõȝ. Scðo ĝ necc̃e ẽ vt dilectio
ſui ſit recta ꝛ iuſta ſeu ordinata. q̇ꝺ fit
qñ mai⁹ bonũ de q̇nqȝ ꝑnoiatis ꝑpo-
nis minori bono. Manifeſtũ aũt ẽ ꝙ
bona aie ſũt optia.puta btitudo ꝛ ꝟtu
tes.ȝ ſcia ꝛ corpis bona ſũt media.ex
teriora ꝟo ſũt infima bõ. Iõ ſũt optia
bona btitudo ꝛ ꝟtutes q꞉ te inuito nec
demones nec homies te talib⁹ ꝑuare

queunt.ſed ſolũ tua volũtas.non aũt
ſic de bonis corpis ꝛ exteriorbus. Ex
quib⁹ pȝ ꝙ non recte ȝ curue ſe diligit
qui ꝑiculis ꝛ laborib⁹ inordinate cor-
pus ſuũ irrõnabilit̃ deſtruit ꝓ bonis
exteriorib⁹. Sic faciũt ebrioſi.haſtilu-
ſores.auari.ꝛ his ſiles. Rõ.q꞉ exterio
ra ꝑferunt bonis corpis. Quo ꝯ Iob
.ij.dicit̃. Pellẽ ꝓ pelle.ꝛ oia ſcȝ tꝑalia
exteriora dabit hõ ꝓ aia ſua. id ẽ.pro
aiali ſeu corꝑali vita vel ſanitate. Silr̃
pȝ ꝙ nõ ſe diligũt recte.q̇ bonũ rõna-
lis aie ↄtẽnũt inhiãtes vel inherẽtes bo-
nis corpis vt faciũt ſpaciatũ eũtes die
feſtiuo.ꝛ ſic ſmonẽ negligẽdo. Stu-
dẽtes potib⁹ ꝛ alijs delicijs vacantes.
neglecto ſtudio. Clerici ꝛ religioſi ↄui
uijs exorbitãtes.neglectis officijs de-
bitis. Hi em̃ ſũt de q̇bus vbi ſupra dr̃.
Qui diligit iniquitatẽ odit aiam ſuã.
ȝ q꞉ iſtũ ſecũdũ modum diligẽdi ſe vi
dent̃ etiã q̇dã phoꝝ gẽtiliũ habuiſſe.
vt ex.ix.ethic̃.pȝ.ꝛ ex.x.ꝛ ex.j. Iõ ter-
tio necc̃e eſt vt dilectio ſui ſit ſancta. Di
cit̃ autẽ aliq̇d ſctm̃ ex eo ꝙ ordinat̃ ad
deũ.vñ altare ſctm̃ dr̃ quaſi deo dica-
tum.ꝛ alia hmõi q̇ diuio miſterio mã
cipãt̃. Qui igit̃ diligit ſe ꝓpter deum.
ꝛ ſpecialiter ex charitate infuſa ſancte
diligit ſe.ꝛ eius dilectio deo dicata ẽ.
Rõnabile em̃ ẽ vt dilectionẽ ſui q̇libȝ
ordinet in deuȝ.q꞉ ꝓnceps ſumm⁹ eſt
oim̃.fons btitudinis.collator gratie ꝛ
ſciẽtie.rex etiã corpis ꝛ aie. Vñ Apl̃s
dicit Phil̃.j. Mihi viuere Chriſt⁹ eſt
ꝛ mori lucꝝ. Et.j.Coꝝ.x. Siue mãdu
catis ſiue bibitis ſiue aliud quid faci-
atis.omnia in gloria dei facite. Et q꞉
nõ ſufficeret ad conſequendam beati
tudinẽ ꝙ q̇s etiam ſe ſanctẽ diligeret.
niſi etiã bonũ velle ad opus prodiret.
ſꝫm illud Chriſti. Non omnis qui di-
cit mihi domie dñe intrabit in regnũ
celoꝝ.ſed q̇ facit voluntatẽ patris mei
qui in celis ẽ.ipſe intrabit in regnum

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

celoꝝ Matth. vij. Idcirco quarto ne
ceſſe ē vt dilectio ſui ſit efficax ⁊ opoſa
ac i exteriora opa progrediēs ꝓ loco
⁊ tpe ꝑ deſideriū bonoꝝ i ore i manu.
in pedibus. i expenſiōe pecuniaꝝ ad
elemoſynā. vt ſic btitudo. ꝟtutes. ſci-
entia. ⁊ alia ad btitudieꝫ valentia acq-
E rant. ¶ Ꝟtū ad tertiū ꝑncipale. Cur
deus nō tam exacte ꝑcepit dilectōem
ſui vel nō tam clare ſicut dilectōeꝫ dei
⁊ proximi. Rñdetur ꝙ preceptū ē di-
ligere ſe debite. ⁊ ibi. Diliges proxi-
mū ſicut teipm expreſſe ſatis ponit.
Triplex aūt rō eſt quare nō tam exꝑſ-
ſe precipit. Pria qꝛ ad ſe diligēdū in-
ordiate hō al's ſatis iclinatus ē. Secū
da qꝛ natura iclinat ad diligenduꝫ ſe.
etiā ſm aiam. vt pꝫ ex phorum dict.
Tertia ſm Aug. qꝛ i dilectōe dei dile
ctio ſui icluditur. qlibet em̄ debet dili
gere ſe ſancte. id eſt. ꝓpt deū. ꝗ pl9 deū

¶ Capitulum. ij.

N D E proximi igitur dilectōe tria
videnda ſunt. ¶ Prio quomō
bñ fieri debet. Scdo cur fieri
debet. Tertō qualiter ꝑ alias dilectio
H nes iſiciatur. ¶ Pro pmi itellectu no
tandū ꝙ dilectio ꝓximi valde neceſſa-
ria ē hoi. qꝛ hō ſm phm eſt aial poli
ticū. id eſt. ſociale. Patet illud ꝑ mul
tiplicē ſcripturā. Nā tantā dilectiōeꝫ
xps voluit nos habere ad ꝓximos vt
diceret Petro q̄renti. quotiens debe-
ret dimittere ꝓximo in ſe peccāti. Re
ſpondet ꝙ vſqꝫ ſeptuagies ſepties. id
eſt. quadringētis nanoginta vicib9 ſm
Hiero. Itē Joh. xiij. ait. Mandatuꝫ
nouū do vobis. vt diligatis inuicē ſic
dilexi vos. Nouū quo ad ꝑfectiſſimū
xpi modū diligēdi. Nouū. qꝛ nos no
uos facit de vetuſtis vt exponit Tho.
in poſtill. Vel nouū. qꝛ ſemꝑ ligat ac
ſi de nouo ligaret. Vñ Rom. xiij. Ne
mini quicqꝫ debeatis niſi vt inuicē di
ligatis. Jō vt Hiero. ait. Cū Johānes
moriturus inter diſcipuloꝝ man9 ad
eccleſiā duceret ⁊ crebro diceret. Fili-
oli diligite inuicē. Et qdam quereret.
cur hoc totiēs replicaret. Rñdit. Nā
datū dñi ē. ⁊ in eo oē mandatū imple
ri pōt. Hinc ad Ro. xiij. Qui diligit
proximū ſuū legē impleuit. Et ſubdit
Nō adulterabis. nō occides. nō fura-
beris. nō falſū teſtimoniū dices. non
ꝯcupiſces rem ꝓximi tui. Et ſi qd ali-
ud eſt mādatuꝫ in hoc ꝟbo inſtaurat.
id eſt. ꝯtinet ⁊ implet. Diliges ꝓximū
tuū ſic teipm. In iſto etiā ꝯtinet ꝑce-
ptum dilectiōis dei. qꝛ ꝓxim9 nō pōt
ordinate diligi niſi ꝓpter deū. al's dile-
ctio nō eēt ſancta. Sꝫ ꝓpter qō vnūqō-
cūqꝫ ⁊ illud magis. Hāc etiā ob cām.
vt dicit Aug. de ciui. dei. ſepe vnū ꝓ re
liquo ponit. Hoc etiā videt innuere
xps Joh. xv. dicēs. Hoc ē ꝑceptū meū
vt diligatis inuicē ſicut dilexi vos. Di
cit meū. qꝛ i dilectōe ꝓximi de9 diligit
¶ Scdo notādū qs ſit ꝓximus vl' fra- E
ter nr. Nā illā qōnem mouit legiſperi
tus xpo. poſt h preceptū Luc. x. Pro
cui9 ſolutōe xps mouit ꝑabolaꝫ de eo
q icidit i latrones. poſtqꝫ qſiuit. Quis
tibi videt ꝓxim9: Rñdit legiſperitus
Jlle q fecit ei miſcōiaꝫ. Rñdit ei xps.
Vade ⁊ fac ſilr. Ex hoc Aug9. li. j. de
doct. xpia. ſumit ſolutionē qōnis. Et
allegat mgr in. iiij. diſ. xxviij. q volunt
ꝙ ꝓximus cēſendus ē qlibꝫ rōnalis
creatura cui a nob exhibēdū ē officiū
miſcōie. ⁊ a q nob exhibēdū ē. nō em̄
ꝓpinquitas generis facit ꝓximū. ſed
opus miſcōie impenſuꝫ. Ex quo patꝫ
ꝙ qlibet eſt nr ꝓximus q hic viuit. qꝛ
cuilibet pōt a nob ipēdi miſcōia vl' no
bis ipēdi. Scdo ꝙ aie i purgatorio ſt
nri ꝓximi. qꝛ a nob recipe pñt miam
ſuffragioꝝ. Tertio ꝙ etiā angeli in ce-
lo. qꝛ nobis miſcōie opa ipēdere pñt.
Quarto omēs aie btē eadem ratione
Quinto xps eadem ratione. xps in-